Melléklet a Szabad Szó 13. számához. Budapest, 1907. Mart 14/28.

VOINŢA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriaşilor, cubicaşilor, şi ale gazdelor mici.
Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanţi pentru abonarea foaei, caute la „Tribuna" acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacţia şi administraţia: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot feluri de scrisori, bani şi altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Invitare.

Conducera
Alianţei ţăresci pentru apărarea lucrătorilor
dă de scire tuturor membrilor, că adunarea generală, — în care în sensul statutelor fie-care membru are drept de a lua parte, sĕ va ţinea în

31. Marţie şi 1. Aprile anului 1907

va să zică în sĕrbatorile Pascilor ungurescĭ, în oraşul

Turkeve

comitatul Kun-Szolnok.

Ordinea adunării e următoară:

1. Darea de samă a conducerei centrală.
2.
3.
4.

Fie-care grupă are drept de a se reprezenta cu doi membri.

Din incredinţarea conducerei central:

Ludovic Huszár secretar. **Mezőfi Vilmos** preşedi te.

Fraţilor!

Cine-i frate adeverat: acela aboneazā şi cetesce „Voinţa Poporului". Cine vrea mântuirea poporului sĕrac, păşesce în şirul luptătorilor nostri. Cine luptă pentru drept, pâne şi bunăstare, — asteaptă indrumare dela „Voinţa Poporului". Cine vrea o lume, o viaţă mai bună, cetesce „Voinţa Poporului", să vază drumul şi scopul.

Dar mântuirea vine numai atunci, dacă fie-care barem cu cît de puţin ie parte în zidirea acelei societăţi, în care nu va fi seràciă, nedreptate, nu vor fi domni şi servitori, ci egalitate şi frăţietate.

Noi suntem sĕraci. Bani, ca să facem din „Voinţa Poporului" foaiă politică, n'avem. „Voinţa Poporului" dară apare ca annex la foaia nostră mâghiară şi aşa o căpĕtă numai abonenţii acelea, ca membrii Alianţei ţĕresci pentru apărarea lucrătorilor. Chiar din aceasta cauză Voinţa Poporului nici nu sĕ poate abona. Fraţii Români sunt dară constrinşi, ca să fiă membrii Alianţei, ca aşa apoi să poată capĕta foaia noastră, care de altcum nu se poaţe abona. Datorinţa aceasta e datoria fie-cărui frate. Alianţa ţĕrească pentru apărarea lucrătorilor şi de alt-cum ajută membrii sei, aşa că lucrătoriul cu minte îşi ţine de datoriă sfântă chiar în interesul seu a se înscrie în Alianţa noastră.

Cum merge înscrierea, cum poţi deveni membrul Alianţei noastre minunată mai toţi sciţi şi cari n'ar sci au să se întoarcă la noi trimitând o carte pe adressa:

„SZABAD SZÓ"
Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Adunarea generală.

Alianţa ţĕrească pentru apărarea lucrătorilor va ţine adunarea sa generală de acest an în oraşul Turkeve. Conducerea Alianţei aici va da seamă despre lupta de un an, aici va arăta rezultatele ajunse. Aici vom arăta cauzele sĕrăciei şi nefericirei lucrătorilor, dar vom arăta şi calea, cum şi în ce mod putem vindeca boala. Darea de seama urmează desbaterea luptei în viitor. E lucru de mare ponderanţă, ca toate grupele să fiă reprezentate în aceasta adunare. Până în prezent partea cea mai mare a şi anunţat, că va ia parte în congres. Dar ca cuvîntul nostru să fiă cu atît mai mare, rugăm grupele acele, cari încă n'au anunţat, că vor lua parte, să facă cît mai cu grabă. Numai acele grupe pot lua parte în congres, care au dat deja samă şi despre luna Faurarie, cu un cuvînt, care lucră regulat.

Fiind-că în congres va fi vorbă despre modul luptei în viitor, toţi trebue să fim de faţă, ca să ne sfătuim, cu ce fel de arme să luptăm în viitor. Cu cît mai mulţi vom fi, cu atît mai mare şi mai tare va fi rezultatul congresului. Reprezentanţii să ducă cu sine „Voinţa Poporului" şi altele şi să im-

prăștie între popor. Ca să nu fiă în țară nici o comună, unde să nu scie oamenii despre Alianța noastră.

Mare-i scopul, care adună într'o tabără săracii intregei țeri.

Insuflețirea dară trebue să corespundă scopului; ca muncirea noastră să aibă și rezultat. Să nu fiă nici o grupă, care doară din cauza speselor de tren nu s'ar reprezenta pe congres. Pentru câți-va cruceri nu-i ertat să abzicem despre cunoascerea condițiunilor fericirei noastre.

Lucrătorilor! Pentru voi luptăm, pentru voi muncim, cu drept putem dară astepta, că în lupta aceasta uriașa, încât puteți să ne fiți spre ajutor.

Nimică trăgănare. Fie-care moment e scump. Tîmpul e puțin, de făcat însă mult avem. Aceste să sciți, așa să faceți și lucrați.

Seceriș.

Mai în intreaga țeară au legat deja lucrătorii contract pe tîmpul secerișului. Din multe locuri am capătat sciri foarte triste. Și aici, și colo n'au căpatat frații nostri lucru, n'au putut lega contract. In partea mai mică și frații sunt de vină, căci iarna lungă n'au folosit bine spre înstituirea grupelor. Dar aceasta e cauza mai mică. Cu atît mai mult sunt de vină însă „stîlpile țării", posesorii mari, cari aduc lucrători din străînitate. Fi totuși cutează să plângă în casa țērii, că n'au lucrători, nu pot căpata lucrători, că plata a foarte mare, emigrarea încă-e mare. Nu vreau nici decum să recunoască, că și lucrătorul are drept să trăescă ca om. Pe samă lor servesce tot și toți. Plată onestă nu vreau să dea și totuși ei sunt apăsații. Acum deja pretutindenea au legat contracturi de seceriș. Unde grupa e mare și puternică, acolo a succes, lucrătorilor să ajungă o plată mai mare, lucru principal e dară: organizarea pacinică. Sîngur aceasta poate aduce fericirea dorită. Dacă în fie-care comună vom ave grupă, nici un frate nu va remane fără de contract. Pot veni atunci lucrătorii străini!

Starea politică.

În viața politică încă tot chiesțiunea impăcării cu Austria dominează. E lucru sciut, că cea mai mare parte al țērii credea, că a sosit vremea tarifei de vamă autonomă. Aceasta în credere era cu atît mai mult motivată, căci au ajuns la guvern chiar aceia, cari în intreagă a lor viață ca principiu fundamentul au vestit tarifa de vamă autonomă. Națiunea însă s'a înșelat. Indată ce ajunseră la putere domnii naționalisti, fiind deja la cârma au iutat principiile vechie și acum e vorbă, ca să leagă un contract de 20 ani, până cînd cârmele de până acum au legat numai contract de 10 ani. Imprejurarea aceasta a cauzat un așa mare recens, că ministrul de comerți Kossuth s'a sîmțit constrins, ca să declare, că nici intr' un caz nu vor lega contract pe zece ani. Declararea făcă în vorbirea sa ținută înaintea elegătorilor sei în Czegléd. Vorbirea aceasta iară nu place Austriei, așa, că în imprejurarile date o impăcare pacinică se vede a fi inposibil. De altcum ministrii din Austria în frunte cu ministrupresidentul Beck au sosit în Budapesta, ca să țină conferință cu ministrii ungari. Fi va rezultat, sau ba, nu se scie. In viața politică actuală au gătat cu proiectul de lege despre învēțători. Deputații nationalisti, mai cu seamă Românii au provocat o desbatere mai lungă de sine s'înțelege fără succes. In urmă proiectul fu primit cu cîte-va modalisuri neimportante.

Acum urmează proiectul despre ordinea administrațiunei advocaților. Desbaterea acestui proiect de sine s'înțelege nu va dura mult.

Tot-feluri.

Jakabokanyistii. Dușmanii nostri, dușmanii poporului iară au edat ceva minciună ca titlul „Cine-i Mezőfi". Indată am gândit, că scrisoarea aceasta mincinoasă eșe din banii celor cu o miă de holde. Dar acum scim sigur. Frații din Zsámbok ne scriu, că scrisoarea aceasta o impart la ei chiar gazdele. Minciunile însă nu folosesc și frații nostri stau neclintiți sub steagul nostru. Lucrul acum, precum deja așa de multe — ori n'a reușit. Insă putem vede cum lucră la olaltă Jakabokanyistii cu posesorii mari. Alianța lor frumoasă numai să remâne. Datorința noastră e, ca să scăpam lucrătorii înșelați din ghiarele Jakabokanyistilor.

Mizeria lucrătorilor! Nespus de mare e mizeria lucrătorilor de pămînt. Abia are ce mânca din cînd s'a născut, până — ce nu-l duc pe odihnă eternă. Bani nu vede, numai în sērbători — și atunci foarte rar. Carne — ah ce fel de poveste! Dar iată numerii, cari vorbesc mai bine și mai frumos, decît noi. In comitatul Csongrád în anul 1906 dintre 5318 de suflete 83 s'au născat mort. Așa dară 83 de mame erau așa de slabe, că nici viață n'au putut da celor născuți. Dar și alta-ce spun numerii. Fără ajutori de medic au murit 66 de copii Tata n'a avut bani, că să poată chiema medic. Și au perit 66 de copii, dintre cari — cine scie — cu ajutorul medicului cîți ar fi putut remâne în viață. Și ce gândiți, cine fu pedepsit? Tata! Căci n'are suflet și mai bine îi pică, dacă moare copilul! Iată rîndul lumei.

Incă un preot adeverat. Pe rugarea fraților nostri din Kisujszállás preotul ev. ref. Stefan Nagy a ținut o prelegere. In prelegerea aceasta a documentat, că tot-deauna au fost apăsați și că liberarea acestora nu se poate alt-cum, decît numai prin ideile socieldemocrației. După aceea a documentat, cît de mișei și mincinoși sunt Jakabokanyistii și că numai partida socialdemocrată reorganizată lucră pentru interesele și binele poporului sērac. Prelegerea preotului adeverat frații au prîmit cu strigări de „să traească". Fratele Monoki i-a mulțamit în urmă pentru prelegerea frumoasă.

Adunare. Frații din Macea în 18 Marție au ținut adunare, la care din partea centrului din Budapesta fratele Hymes a desvoltat și a esplicat sco-

purile Alianţei. Insufleţirea era mare. In grupa din loc încă în ziua adunărei s'au înscris 150 de membrii. La adunarea erau de faţă şi fraţii din impregiuri. In Oszentanna au înfinţat fraţiî de acolo grupă locală, ce e meritul fraţilor din Macea.

Din Alianţa.

N'au contract. Cei cu o miă de holde cu gură mare au vestit în întreaga ţeară, că lucrătorii nu vreau să leagă contract de seceriş. Cît de neadeverat e acesta, arată cele din jos, din care puteţi vede, că pentru cîţi-va fileri au adus lucrători din străinitate. In comunele următoare n'au contract lucrătorii:

Zsáka	300	lucrători
Bakonyszeg	160	părechiă
Zsámbok	150	„
Öcsöd	180	lucrători
Szilas-Balhás	150	părechiă

şi în mai multe locuri. Chiar pentru aceea rugăm pe fraţii nostri, dacă ar sci undeva ceva lucru pe samă fraţilor nostri, să scriă la centru, pentru cîţi ar putea da lucru. Aceasta e datorinţă fie-cărui frate, căci trebue să arătăm, că ori-şi cum putem scăpa fraţii nostri de foame. „Unu pentru toţi, toţi pentru unu". Aşa să facem.

Grupa din Henczida roagă fraţii organizaţi ca la ei să nu meargă nime spre lucru, căci şi ei sunt foarte mulţi şi nici ei nu pot căpăta lucru destul. Chiar acceasta e rugarea fraţilor din *Öcsöd, Bakonyszeg, Ujhartyán, Nyirvasvár, Kecskemét, Nagyvarjas.*

Fratele Ioan Szücs din Vekerd ş'a pierdut cărticica de membru cu numĕrul 111.729.

Undei lucru.

Pentru cele mai jos scrise nu luăm asupra noastră responsabilitatea nici într'o privinţă. Nu scim oare bunu-i lucrul, oare şi acum sunt de lipsă lucrători. O comunicăm numai pentru aceea, ca ori-şi care frate se poată face încercare:

Dominiul lui Béla Jeszenszky în Vlajkovecz 48 părache de seceritori.

Központi szállitó hivatal Kolozsvár 100 de lucrători la lemne în pădure.

Dominiul Sóosd Comitatul Temes 22 lucrători.

Kun Menyhért Sóskerek 30 seceritori.

Csatorna épitési vállalat Zimony 200 cubicari, plată după metru de cubic 32—54 fiil., spese de călătoriă se dau în oficiul de mijlocirea lucrătorilor (munkásközvetitő intézet) Csaba.

Grupele locale.

Precum deja de mai multe — ori am scris şi am accentuat puterea noastră zace în mulţimea luptătorilor organizaţi. Va să zică să fim cît mai mulţi, cari luptăm pentru aceeaşi ideea şi cari urmăm tot-acelaş scop, fiind însă impreunaţi numai prin ideea comună şi scopul comun, luptă noastră, ce curge în continuu şi din zi în zi devine tot mai mare, nu poate avea rezultatul, ce am voi şi care rezultat e scopul nostru. Trebue dar să fim organizaţi şi aşa să luptăm.

Paşul prim ce provesce organizaţea fraţilor, e alcătuirea, formarea unei grupă locală în fie-care sat, fie ori cît de mic. Că numai aşa putem lupta cu rezultat, aşa se poate numai să scie fie-care, ce e de făcut.

Cum merge alcătuirea unei grupă, cum poţi şi trebue să formezi o grupă ori-unde, poţi învĕţă din scrisorile noastre, care spre rugare ori-unde cu bucuriă trimitem. Lucru de capăteniă e, ca să fiă barem 25 oameni născuţi şi locuitori în comună aceea, cari cunosc ideea şi vreau şă luptă pentru ea. De n'ar fi, datoria fie-carui frate este, să convingă pe ceielalţi, cât de folositoare şi bune sunt ideile noastre şi că la fericire deplină numai aşa pot ajunge oamenii, dacă toţi vor lupta pentru scopul nostru şi sub steagul nostru. Cunoscînd ideile noastre măreţe, cunoscînd foloasele Alianţei pentru apărarea lucrătorilor, va fi lucru uşor să couvîngi pe un om sĕrac despre dreptatea noastră.

Dacă sunt deja 25 de oameni, trebue să te întorci la contru, care îndată îţi trimete pe lăngă o epistoală declaraţiune de întoare, care au să subscrie toţi aceea, cari cunoscĕnd scopurile noastre din bună voiă vreau să fiă membrii grupei locală, ca aşa să lupte sub steagul nostru. Tot-odată trimete centrul şi statutele Alianţei, din care poţi învĕţa foloasele Alianţei, drepturile şi datorinţele membrilor, ce au din partea Alianţei şi faţă de Alianţă. Totodată şi o ordine de admistrare, din care poţi învĕţa, cum trebue să purcezi, dacă grupa locală e deja aleătintă.

Dacă declaraţiunea de întrare obligătoară au subscris, barem 25 de oameni şi declaraţiunea aceasta a sosit la centru, centrul trimite o rugare, pentru adunare publică în care apoi fiind de faţă şi un orator din Budapesta cu el, ca cu omul centrului impreună puteţi forma deja definitiv grupa locală şi apoi a lucră în sensul statulelor.

Tot-feluri de desluciri, de cari aţi mai avea lipsă da centrul, pe o epiestoală adressată

Országos Munkásvédő Szövetség
Budapest, VII., István-ut 67.

CRONICĂ.

Grevă (strájk) mare în Paris. Lucrătorii la maşinele de electricitate în 9-lea Marţie au declarat greva şi acum oraşul Paris noaptea stă fără lumină. Anume străzile în Paris erau luminate cu electricitate şi fiind-că lucrătorii nu lucră, nu-i lumină. Poliţia a ajutat aşa că pe steăzi umblă oamenii poliţiei cu făclii.

Sciri din Ruşia. Parlament rusesc (duma) în zilele trecute fu deschis. Ţarul n'avut cutezanţă să-l deschide personal, bia substituir un ministru. După deschidere duma şi-a preşedintele, cine apoi fu primit în audienţa din partea ţarului. Precum arată impregiurările nici duma nouă nu va fi de viaţă lungă. Partea cea mai mare a deputaţilor sĕ ţine de

opoşiţiune şi aşa nu prea e de crezut, că guvernul şi duma vor pute lucra la olaltă.

De alcum în cîte-va oraşe s'au început deja tâlbăriile şi omoririle, mai ales jidovii sunt espuşi ticăloşiilor.

Din America. Cetim în ziarul „America“ din Cleveland că femeile române gr.-or. din Cleveland s'au constituit în reuniune, pen ru înfrumseţarea biserici, sub prezidenţia dnei Ana Balea.

*

Au murit în săptămâna trecută în America 5 Români şi anume Ion Botea din Secătura, a căzut de pe tramvai şi şi-a vătămat creerii, Ion Sgardea din Rapaga a murit în spital lăsând fără nici un ajutor soţia şi patru copii, Vasa Seu din Cireş un tinăr de 21 ani, Gheorghe Şuteu din Sâmbăta inf. a căzut dela o înălţime de cinci metri drept în cap rămânând mort pe loc şi Ilie Coman din Micăsasa în vrâstă de 25 de ani.

Nevastă vândută. Din Vasiova ni-se scrie, că un ţăran de acolo cu numele Vasilie Anţilă fiind la o nuntă în Dumineca trecută a îmblat pe naşul Nicolae Novac să-i cumpere nevasta. Toată lumea credea că-i glumă. Naşul ca să scape de el a scos zece zece zloţi, cât a cerut bărbatul şi i-a dat, crezând că acesta îi va da banii înapoi. Bărbatul însă n'a luat lucrul în glumă, a luat banii şi s'a dus acasă bucuros că a scăpat de nevastă. Biata nevastă a trebuit să se ducă la frate său. Ruşine nema pomenită e aceasta pentru poporul nostru. Lucruri de acestea numai la păgâni se mai întâmplă.

Krivány liberat. Vestitul patriot Krivány a fost liberat din temniţă după o robie de 8 ani.

Se ştie că acest om vestit a păgubit scaunul orfanal al comitatului Arad cu o jumătate milion de coroane şi că la timpul său a jucat un mare rol în viaţa acelui comitat. — Acum a ajuns iarăş la largul lumei.

Dar vechiul rol nu şi-l va mai putea, căci între altele e şi bolnav.

Apucătură urîtă. Un pretin de ai noştri ne comunică următorul fapt, la care a fost de faţă. In zilele trecute s'a prezentat aici în Budapesta la examenul de cenzură de advocat un tinăr român Cheorghe Şimonca. Inainte de a începe examenul, candidatul a declarat „că s'a maghiarizat şi roagă pe domni profesori să nu-i mai scrie numele Şimonca, ci Simonka György. După recomandarea aceasta atât de măgulitoare natural că a trecut feafăr peste examen.

Economie.

Situaţia agricolă. Ministrul de agricultură — pe baza rapoartelor primite dela raportorii agricultori din ţară prezentă situaţia agricolă din Ungaria astfel:

Părerile asupra situaţiei sămănăturilor de toamnă difereazâ într'atât, încât nu se pot cuprinde într'o părere generală asupra tuturor sămănăturilor din ţară.

In unele ţinuturi gerul cumplit şi şoarecii au pricinuit pagube însemnate în sămănături, în altele topindu-se zăpada, apa a rămas pe sămănături, din multe ţinuturi iarăşi sa constată că sămănăturile au ernat bine şi se prezintă verzi, sănătoase.

In ţinuturile muntoase şi deloase sămănăturile sunt acoperite încă cu zăpădă aşa că asupră stăre lor raportorii nu se pot pronunţa încă.

Sămănături galbine încă sunt multe, în unele ţinuturi grâul, săcara şi orzul se vor desvolta satisfăcător numai în cazul, când ar urma o primăvară prielnică desvoltării lor.

Rapiţa în cele mai multe părţi a suferit din cauza gerului mare.

Şoarecii sunt mai puţini decât au fost ast toamnă, totuşi din unele ţinuturi au sosit plânger că aceşti rozători disfrug sămănăturile.

Vitele — deşi în unele ţinuturi nutreţul d iarnă e pe sfârşite — în general sunt în condiţ bune.

Gerul mare a pricinuit pagubi însemnate în v şi grădinele de pomi.

In decada primă a lunei Martie frigul s'a sim şit în întreaga ţară, în zilele prime ale decadei doua frigul a slăbit şi au urmat zile mai calde.

In unele ţinuturi de pe câmple s'a început se face aratul pentru sămănăturile de primăvară, unele se samănă deja ovăsul şi orzul.

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos 15 cor. 60 fil
„ „ „ „ mijlociu . . 15 „ 20 „
„ „ „ „ mai slab . 14 „ 90 „
Secara, maja m. dela 12 cor. 65 fil. — 12.95
Orz, „ „ „ 12 „ 30 „ — 12.90
Cucuruz, „ „ „ 12 „ 50 „ — 12.70
Ovăs, „ „ „ 14 „ 80 „ — 14.20

II. Producte.

— Preţurile sunt socotite după 100 kilogr. şi in bani gata.

Unsoare de Porc, dela 142 cor. — 143 cor.
Slănină, ... „ 110 „ — 115 „
Cartofi, ... „ 2 cor. 70 fil. — 4.60
Spirt, ... „ 42.50 cor. — 43 cor.

III. Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară)

Bătrâni . . . . . 124—125 fileri kilogramul
Tineri . . . . . 129—132 „ „

Tipografia Ranko Milics, Budapesta, IX., Toma-utca